

Uzmimo sada, da je i drugim članom volja, i to opet moja volja. Dvie volje iste osobe možemo sravnjivati samo glede psihične jačine, glede njihova kvantiteta — i onda se jača bezuvjetno mili napram slabijoj. Jača volja vazda nam se čini savršenijom. Na takvu odnošaju volja osniva se ideja savršenosti.

Što je, ako li je drugi član odnošaja volja druge osobe? Onda možemo i opet obje volje prispodabljati glede kvantiteta. Ali tim bi došli do istoga rezultata kao i prije. S toga preostaje, da ih sravnimo glede kvaliteta. Volja druge osobe može biti ili prava, realna, ili samo pomišljena. Budi ona samo pomišljena, te recimo: da teži za srećom — a moja volja da joj je u toj težnji protivna. Takav odnošaj očituje zlohotnost i zato nam se absolutno ne mili. Protivni slučaj pobudjivao bi u nas čisto etično milje i na takovom odnošaju osniva se ideja blagohotnosti.

Budi volja druge osobe prava. Kao takva očitovat će se ona na predmetu nekom. Uzmimo, da se i moja volja posve nehotečno na istom predmetu očituje — te obje volje da taj isti predmet poželev. Posljedak nehotečnoga sukoba toga biti će pra. Ali se pra nikako ne mili. Imat će se dakle odkloniti sporazumkom — i tim će nastati pravo. Na ovakvom evo odnošaju osniva se ideja prava.

Može se ipak dogoditi, da se moja volja i hotično sastane s voljom druge osobe, te da se obje budi podupiru, budi prieče. Posljedak sukoba toga može biti dvojak: ili jedna od volja očuti sukob taj kao nešto zla ili ga očuti kao nešto dobra. U oba slučaja nam se posljedak dotle ne mili, dokle godier se očućeno zlo ili dobro ne odmieni. Na tom odnošaju dvijuh volja osniva se zadnja Herbartova ideja — ideja pravednosti.

Je li to podpun broj voljnih odnošaja? Jest. Odnosaža jednostavnih više ne može biti — a složeni dadu se svesti na